

K OTÁZCE ÚKOLU DNE STŘELECKÉHO SBORU

Major Luboš Obešlo

Při použití nových druhů zbraní hromadného ničení vzrůstají požadavky na rozhodný ráz cílů operace. Rozhodný ráz cílů operace je mimo jiné vyjádřen i v požadavku, aby vojska vedla bojovou činnost nepřetržitě. Proto se také bojová činnost vojsk v noci stala obvyčejným druhem bojové činnosti. Tyto okolnosti vylučují jakoukoli šablonovitost, mimo jiné i šablonovitost při určování začátku operace. Jestliže dříve, hlavně ve Veliké vlastenecké válce, operace začínaly ve většině případů ráno, aby bylo co nejvíce využito denního světla k vedení bojové činnosti, nebude za soudobých podmínek žádnou výjimkou, když začátek operace bude stanoven na kteroukoli dobu dne nebo noci. Je proto pochopitelné, že musí vzniknout otázka, dokdy se časově má určit úkol dne střeleckého sboru, když naše předpisy určují jeho hloubku 30 až 40 km.

Zatím existují vlastně tři názory, podle nichž se má úkol dne časově určovat

- a) ke konci dne, to je do setmění,
- b) do 24.00 hodin toho dne, kdy byla zahájena operace nebo kdy začal svoji bojovou činnost určitý střelecký sbor,
- c) do svítání následujícího dne operace.

Nechci vyjasňovat důvody pro a proti, které uvádějí zastánci těchto jednotlivých názorů, pokusím se dokázat, že jedině první názor je správný, poněvadž další jsou v rozporu s ustanovením řádů a předpisů.

K dosažení úspěchu v operaci je nutné v co nejkratší době prolomit taktickou hloubku obrany nepřítele. Tento požadavek klade taktice operační umění, poněvadž jedině činnost v operační hloubce dává předpoklady k úspěšnému zakončení operace. Rychlý průlom taktické hloubky obrany nepřítele dává možnost rozvíjet úspěch rychlými skupinami, provádět široký manévry, ničit po částech přicházející bližší operační zálohy nepřítele a z chodu prolamovat další obranné čáry, které jsou většinou nepřítelem jen slabě obsazeny nebo nejsou obsazeny vůbec. Hlavní úkol při průlomu taktické hloubky obrany nepřítele mají střelecké sbory prvního sledu hlavního úderného uskupení armády (frontu). Rychlým průlomem taktické hloubky obrany nepřítele vytvářejí tyto sbory podmínky pro úspěšnou činnost druhých sledů a armádních (frontových) rychlých skupin v operační hloubce. Při výhodných podmínkách ony zabezpečují zasazení rychlých skupin do průlomu už během prvního dne operace ještě v taktické hloubce obrany nepřítele.

Náležitě zesílený sbor prvního sledu, který útočí v rámci hlavního úderného uskupení, dostává tedy většinou: bližší úkol — prudký průlom hlavního (prvního) pásma nepřátelské obrany a jeho rozvinutí k ovládnutí druhého pásma obrany z chodu, další úkol — ovládnutí druhého pásma a rozdrčení nepřátelských záloh, úkol dne — rozvinutí útoku k dobytí důležitých čar a objektů v hloubce 30 až 40 km nebo činnost do stran s cílem obklíčit a zničit nepřítele. Za výhodných podmínek se

může sbor silami mechanisované divise zmocnit čar i objektů ve větší hloubce. Takový bude obsah úkolů tehdy, když se plánuje tempo 3 až 4 km za hodinu (30 až 40 km za den) a když se počítá na splnění úkolu dne asi s deseti hodinami denního světla. Plánované tempo 3 až 4 km za hodinu a deset hodin denního světla dovoluji splnit úkol dne při zahájení útoku ráno do soumraku a předsunutým odřadům dovoluji proniknout ještě do větší hloubky k zabezpečení další bojové činnosti vojsk (hlavně v noci).

Během operace ve dne budou velitelé s pomocí štábů vydávat nařízení, připravovat a organisovat jednotky pro noční boj a tím zabezpečí nepřetržitou bojovou činnost vojsk v noci, to je po splnění úkolu dne.

Vezměme však druhý případ! Při zhodnocení situace velitelem byly určeny okolnosti, které by nedovolily splnit úkol dne za světla na určitou hloubku. Tyto okolnosti mohou na příklad být: tvárnost terénu, která nedovoluje použít tanků na předním kraji nepřátelské obrany; rozmístění záloh nepřítele, s nimiž boj by mohl podstatně snížit tempo útoku; určení hlubšího úkolu dne (50 km i více), které je nutné k ovládnutí důležitých čar a prostorů v operační hloubce, aby měla úspěch celá operace v dalších obdobích; nevýhodný poměr sil na začátku operace a poměrně slabé zesílení posilovými prostředky; vliv počasí atd. Je-li nutno splnit úkol dne za světla i při takovýchto okolnostech, určí velitel armády (frontu) zpravidla začátek útoku sborů prvního sledu ještě v noci, to znamená do svítání, nebo když je to možné, určí menší hloubku úkolu dne. Je-li začátek útoku nařízen před svítáním, je možné, že se v noci bude prolamovat jedno nebo dvě postavení anebo celé hlavní pásmo obrany nepřítele. Správným zhodnocením situace a určením začátku útoku se tak opět vytvářejí podmínky ke splnění úkolu dne ještě do setmění. Úkol na noc se určí sboru ve většině případů v odpoledních hodinách podle situace. Bylo by nereálné dát sboru úkol pro noční bojovou činnost v ranních hodinách, protože se během dne situace může zásadně změnit a s ní i předpokládané rozhodnutí velitele.

Jiná je otázka průlomu v noci s využitím těch výhod, které poskytuje noc: V tomto případě se útok zahajuje večer nebo na začátku noci. Proto se při plánování prvního období operace musí plně počítat se zvláštnostmi noční činnosti vojsk při průlomu (osvětlení bojiště, určení přímých směrů útoku atd.). Pečlivě se plánuje zasazení druhých sledů pluků a divisí. Druhý sled sboru se zpravidla v noci nezasazuje, nýbrž přemísťuje se blíže k čáře zasazení, aby mohl být zasazen ráno k rozšíření úspěchu získaného divisemi prvního sledu v noci. Při takovém plánování operace se útvarům a svazkům určuje čára (objekt), které mají útvary a svazky k ránu dosáhnout (který mají obsadit) po noční bojové činnosti. Úkol dne střeleckého sboru se znovu určuje do setmění. Je však pochopitelné, že hloubka úkolu dne bude pak 50 km i více.

Příklad: V den útoku vychází slunce v 6.30, zapadá v 17.30. Můžeme tedy počítat s denním světlem přibližně od 6 hodin do 18 hodin, t. j. 12 hodin. Začátek útoku je stanoven na 22.00, plánované tempo na den 3,5 km za hodinu, na noc 2,5 km za hodinu. Od 22.00 do 6.00 (t. j. 8 hodin) povedou vojska noční bojovou činnost. Za těchto 8 hodin při tempu 2,5 km se vojska mohou vklínit do hloubky obrany nepřítele

do 20 km, to je povedou už boj o pásmo sborových záloh nepřítele. Za 12 hodin denního světla při tempu 3,5 km za hodinu mohou urazit dalších 40 km, celkem tedy od zahájení operace do 60 km. Taková může být tedy hloubka úkolu dne střeleckého sboru, který může prolomit celou taktickou hloubku obrany nepřítele, po případě jeho mezilehlé postavení a svými předsunutými odřady navázat dotyk a začít boj s nepřítelem na pásmu armádních záloh, vzdáleném 60 km i více od předního okraje obrany.

Bojové sestavy při průlomu připravené obrany nepřítele v noci jsou přibližně stejné jako bojové sestavy při průlomu ve dne, zásadně se však liší od bojových sestav při útoku v noci v hloubce nepřátelské obrany, kdy noční útok je pokračováním bojové činnosti vojsk ve dne. V tomto případě totiž vojska budou působit hlavně zesílenými předsunutými odřady a částí sil útvarů a svazků, aby hlavní síly měly čas k přeskupení a odpočinku před pokračováním útoku ve dne. Rozhodnutí k vyvedení části sil z dotyku a k organisování jejich odpočinku musí však velitel učinit na základě všestranného zhodnocení situace, poněvadž někdy, hlavně při silné aktivní činnosti nepřítele, nebude možné organisovat v noci odpočinek pro většinu jednotek, nýbrž jen pro menší jejich část. Přesto však je nutné počítat s tím, že není možné celou armádní útočnou operaci provádět se stejným vypětím sil a bez odpočinku lidí i bojové techniky. Tato opatření ovšem nevylučují nutnost vést nepřetržitou bojovou činnost. Jednotky určené pro boj v noci svou aktivní činností a rozhodností nám tuto nepřetržitost zabezpečí. Jejich činnost v širších pásmech nám dovolí aktivně působit na nepřítele v celé šířce útočného pásma sboru. Za těchto podmínek budou kromě předsunutých odřadů vpředu působit i průzkumné odřady a jednotky, jejichž úkolem, hlavně před svítáním, bude zjistit uskupení a zámysl nepřítele, který mohl využít noci k přeskupení, aby za svítání provedl protizteče (protiúder). Průzkumná činnost bude jedním z hlavních opatření, které má zabezpečit nepřetržitost útoku při přechodu od noční bojové činnosti k bojové činnosti vojsk ve dne.

Sbor druhého sledu armády se bude do sražení zpravidla zasazovat ve dne (ačkoli se ani zasazení do sražení v noci nevylučuje), a to buď ráno druhého dne operace nebo ráno některého z dalších dnů operace, což závisí hlavně na činnosti rychlé skupiny armády (frontu) v pásmu útoku armády. Úkol dne v tomto případě se bude určovat opět do setmění. Je ovšem možné, že se sbor druhého sledu armády bude zasazovat v druhé polovině dne, to je před večerem, a svoji bojovou činnost ze začátku povede hlavně v noci. Úkoly se mu budou upřesňovat během operace a úkol dne mu bude zpravidla stanoven také do setmění. Jasně mu bude určeno, čeho musí dosáhnout svou noční bojovou činností, a úkoly na den se mu budou upřesňovat během boje.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že se noční bojová činnost na začátku války zpravidla prováděla s omezeným cílem a výjimečně, ale ke konci války se stala častější a vyhledávanější. Tak v berlínské operaci začalo úderné uskupení 1. běloruského frontu průlom připravené obrany nepřítele z předmostí u KOSTŘÍNA v noci. Takto se rozhodl velitel frontu proto, že na předním okraji druhého pásma obrany nepřítele byly dominující Zeelovské vrchy, odkud ne-

přítel mohl pozorovat a postřelovat terén do hloubky 15 km i více. Noční bojová činnost Sovětské armády způsobila, že během noci bylo prolomeno hlavní pásmo obrany a protivník nemohl využít výhodných podmínek terénu. Také bojová činnost Sovětské armády, zaměřená ke zničení japonské kvantunské armády, byla zahájena v noci. To dovolilo údernému uskupení nečekaně překročit horský hřbet Vysoký Chingan, octnout se v týlu nepřátelského uskupení a vytvořit podmínky k jeho likvidaci.

Plánování úkolu dne do setmění zabezpečuje nepřetržitost vedení boje, protože vojska mohou být vždy usměrněna podle konkrétní situace ve dne na noční bojovou činnost. Velitelé a štáby mají možnost ještě před příchodem noci se seznámit se situací a vydat nutná nařízení na noc. Sama otázka přechodu od noční bojové činnosti k denní a naopak je velmi vážná a je ji nutno zevšeobecnit. To jsou hlavní poznatky, podle nichž se určuje hloubka úkolu dne střeleckého sboru v útočné operaci.